

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 169/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť Z. H., zastúpenej euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 420/2013-37 z 30. septembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. decembra 2013 doručená sťažnosť Z. H. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 420/2013-37 z 30. septembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Vojenského obvodového súdu Košice sp. zn. T 126/57 z 23. septembra 1957 bol sťažovateľkin, t. č. už zomrelý, manžel uznaný za vinného zo spáchania trestného činu nenastúpenia služby v brannej moci podľa § 265 ods. 1 Trestného zákona platného v relevantnom čase, za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov nepodmienečne. Rozsudkom Vojenského obvodového súdu Košice sp. zn. T 64/58 z 27. júna 1958 v znení rozsudku Vyššieho vojenského súdu Trenčín sp. zn. To 207/58 zo 17. augusta 1958 bol uznaný za vinného zo spáchania rovnakého trestného činu ako v predošlom prípade a bol za to odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 4 roky nepodmienečne.

Uznesením Vojenského obvodového súdu Prešov sp. zn. 4 Rtv 18/91 z 25. apríla 1991 boli už označené rozsudky zrušené vo výroku o treste a rovnako tak došlo k zrušeniu aj všetkých obsahovo nadväzujúcich rozhodnutí, pokiaľ, vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo, stratili svoj podklad.

Následným rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov sp. zn. 4 T 60/91 z 26. júna 1991 bol sťažovateľkin manžel „*pri nezmenených výrokoch o vine*“ odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní jedného mesiaca. Oznámením Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) č. 6318-93-91/1356 z 8. februára 1994 bol manžel sťažovateľky čiastočne odškodnený, avšak jeden mesiac väznenia ostal bez odškodnenia.

Uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 1 Nt 9/2011-128 z 25. októbra 2011 bol v celom rozsahu zrušený odsudzujúci rozsudok z roku 1957 týkajúci sa sťažovateľkinho manžela a nadväzujúcim uznesením č. k. 1 T 112/2011-7 z 21. decembra 2011 bolo jeho trestné stíhanie zastavené.

Uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 41 Nt 11/2011-31 z 23. septembra 2011 bol v celom rozsahu zrušený odsudzujúci rozsudok z roku 1958 týkajúci sa sťažovateľkinho manžela a nadväzujúcim uznesením č. k. 2 Tv 1/2012-13 z 10. januára 2011 bolo jeho trestné stíhanie zastavené.

Sťažovateľka ako jedna z dedičov po svojom pozostalom manželovi požiadala 27. apríla 2012 ministerstvo o odškodnenie, avšak po márnom uplynutí šesťmesačnej lehoty sa rozhodla obrátiť na súd, pričom podala Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) dve žaloby. Jednou z nich uplatnila náhradu ušlého zárobku a druhou náhrady trov trestného konania a výkonu trestu.

Táto sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smeruje iba proti namietanému porušeniu práv sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým jej v konaní o zaplatenie 2,16 € nebola priznaná náhrada trov konania.

Konkrétne, 28. novembra 2012 podala sťažovateľka okresnému súdu žalobu, ktorou sa domáhala proti Slovenskej republike, zastúpenej ministerstvom, náhrady trov trestného konania a výkonu trestu v sume 6,09 € s prísl. Dňa 28. novembra 2012 podalo ministerstvo na poštovú prepravu rozhodnutie č. k. 20173/2012-1531/11 zo 6. novembra 2012, ktorým bola sťažovateľke priznaná náhrada ušlého zárobku v sume 3,93 €. Toto rozhodnutie bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľke 3. decembra 2012. V nadväznosti na to sťažovateľka 5. decembra 2012 oznámila okresnému súdu, že jej nárok bol čiastočne uspokojený a pokiaľ ide o sumu 3,93 €, navrhla konanie zastaviť.

Okresný súd uznesením č. k. 11 C 226/2012-12 zo 17. januára 2013 návrhu sťažovateľky vyhovel.

Rozhodnutím sp. zn. 20173/2012-1531/11 z 8. marca 2013 priznalo ministerstvo sťažovateľke zvyšok žalovanej sumy, t. j. 2,16 €, následne 19. marca 2013 sťažovateľka oznámila okresnému súdu, že jej nárok bol v celom rozsahu uspokojený, a navrhla úplné zastavenie konania s tým, že sa domáha priznania náhrady trov konania.

Okresný súd uznesením č. k. 11 C 226/2012-19 zo 4. apríla 2013 zastavil konanie o žalobe sťažovateľky a uložil žalovanej strane zaplatiť jej náhradu trov konania v sume 72,87 €. Proti tomuto uzneseniu ministerstvo podalo odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu zo 4. apríla 2013 zmenil a sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd uviedol, že priznaná náhrada trov konania je neprimerane vysoká, a preto rozhodol, že v tomto drobnom spore sťažovateľke náhradu trov konania vôbec neprizná.

Podľa názoru sťažovateľky kľúčovou otázkou v danej veci je, kedy je v prípade tzv. drobného sporu náhrada trov konania neprimeraná a ako treba prípadnú neprimeranosť riešiť.

Krajský súd vychádzal z toho, že neprimeranosť sa meria nielen pomerom výšky pohľadávky a výšky trov, ale aj tým, ako jednoduchý spor vznikol. S týmto názorom možno v zásade súhlasiť. Napriek tomu práve vyhodnotenie tejto skutočnosti svedčí o neústavnosti uznesenia krajského súdu.

Sťažovateľka poukazuje na to, že predmetný spor vznikol kvôli tomu, že ministerstvo nesplnilo svoju zákonnú povinnosť v zákonom ustanovenej šesťmesačnej lehote, a preto sa musela so svojim oprávneným nárokom obrátiť na súd. Ďalej sa zmieňuje aj o tom, že vzhľadom na to, že nemá právnické vzdelanie, musela sa obrátiť na advokáta. Podľa jej názoru ak od advokáta požadovala vymoženie určitej sumy, potom sú účelne vynaložené náklady v spore tie, ktoré sú špecifikované v § 137 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Medzi ne patrí i odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát, pričom primeranosť trov právneho zastúpenia je v týchto prípadoch odvodená z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľka ďalej vyslovuje názor, že primeranosť náhrady trov možno vyvodiť aj zo správania účastníkov. V danom prípade si úradníci ministerstva boli veľmi dobre

vedomí toho, že jej nárok je oprávnený, a preto ešte skôr, než okresný súd začal vo veci meritórne konať, priznali sťažovateľke žalovaný nárok.

O primeranosti trov možno uvažovať i z toho hľadiska, či pre povinnú stranu nie je náhrada trov zdrvivúca, alebo dokonca likvidačná. Sťažovateľka je toho názoru, že pokiaľ ministerstvo disponuje mnohomiliardovým rozpočtom, potom suma 72,87 € pre ňo nie je ani zdrvivúca, ale ani likvidačná. Primeranosť náhrady trov tiež znamená, že nikto nesmie byť v konaní „trestaný za úspech“. Práve k tomu došlo v danom prípade, keď sťažovateľka má zo svojho hradiť trovy konania, ktoré svojou nečinnosťou vyvolali úradníci ministerstva, pričom sťažovateľka spor nijako nezavinila, iba sa oprávnene domáhala toho, čo jej nakoniec bolo priznané ešte predtým, než okresný súd meritórne rozhodol. Napokon treba prihliadnuť na to, že základ celého sporu spočíva v nezákonnostiach spôsobených minulým nedemokratickým režimom.

Ďalej je podľa sťažovateľky podstatné, že i keby k nejakej neprimeranosti trov došlo, nemožno to riešiť tým, že súd „potrestá“ úspešného žalobcu tak, že bez ohľadu na okolnosti prípadu bude musieť platiť všetky trovy konania zo svojho. Skôr by malo dôjsť k rozumnému kráteniu náhrady trov napr. tam, kde úspešná strana účtovala síce preukázané úkony právnych služieb, ktoré ale nesmerovali k priamemu vybaveniu veci, cestovné výdavky, ktoré síce boli dôvodné, ale použitím lacnejšieho dopravného prostriedku by mohli byť nižšie, trovy konania boli účtované podľa advokátskej tarify, avšak úspešná strana sporu na ňom získala inak, napr. v prípade inkasnej agentúry kupujúcej za zlomok ceny tisíce drobných pohľadávok.

Sťažovateľka poukazuje na rozhodnutia krajského súdu v obdobných prípadoch, v ktorých došlo k priznaniu plnej náhrady trov konania, hoci išlo o tzv. drobné spory. Ide napr. o uznesenia krajského súdu č. k. 5 Co 434/2012-24, č. k. 5 Co 492/2012-91, č. k. 6 Co 18/2013-42 (vo veci brata sťažovateľky Júliusa), č. k. 5 Co 213/2013-66, č. k. 5 Co 259/2013-34. Dovoľáva sa aj nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 210/2013-28 zo 4. júla 2013.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov listiny a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 420/2013 a jeho uznesením z 30. septembra 2013 s tým, aby bolo toto uznesenie zrušené. Domáha sa aj náhrady trov konania vo výške 275,94 €.

Doplňujúcim podaním doručeným ústavnému súdu 10. februára 2014 sťažovateľka navrhuje, aby v danej veci ústavný súd postupoval tak, ako v prípade jej dcéry M. K., keď uznesením č. k. I. ÚS 759/2013-7 z 11. decembra 2013 prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie.

II.

Ústavný súd preskúmal rozhodnutia krajského súdu a ústavného súdu, na ktoré poukazuje sťažovateľka v sťažnosti, a v súvislosti s tým považuje za potrebné uviesť toto:

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 434/2012-24 z 28. septembra 2012 bolo zmenené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na rehabilitačné odškodnenie vo výške 6,64 € bolo vyslovené, že sa náhrada trov konania navrhovateľovi nepriznáva, a to tak, že ministerstvo bolo zaviazané zaplatiť navrhovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 72,69 €. Podľa názoru krajského súdu postup pri rozhodovaní o trovách konania podľa § 150 ods. 2 OSP nie je a nemôže byť pravidlom pri rozhodovaní o sporoch s nízkou hodnotou sporu. Súd pri tomto rozhodovaní musí vyhodnocovať nielen výšku hodnoty sporu, ale rozhodne aj jeho charakter. Musí pritom riadne a presvedčivo zdôvodniť, prečo v konaní nepriznal úspešnému účastníkovi náhradu trov. Na použitie ustanovenia § 150 ods. 2 OSP nestačí konštatovanie, že trovy konania sú neprimerané voči uplatnenej pohľadávke, aj keď neprimeranosť trov konania k pohľadávke je zákonným predpokladom. V tomto prípade krajský súd okrem iných dôvodov vyplývajúcich z charakteru sporu ani nepovažuje uplatnenú náhradu trov konania za neprimeranú k výške uplatnenej pohľadávky. Pri rozhodovaní o trovách je potrebné postupovať primárne podľa ustanovení o náhrade trov na základe úspechu v konaní a len v osobitných zvlášť odôvodnených prípadoch aj podľa § 150 OSP.

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 492/2012-91 z 30. novembra 2012 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na rehabilitačné

odškodnenie vo výške 39,18 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané nahradiť navrhovateľke trovy konania vo výške 87,72 €. Podľa názoru krajského súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania nie je v zmysle § 150 ods. 2 OSP daná povinnosť primerane znížiť náhradu trov konania. Znížiť ich možno až po zhodnotení všetkých skutočností týkajúcich sa sporu, jeho charakteru, ako aj samotnej výšky uplatnenej náhrady trov. Výška priznanej náhrady trov v sume 87,72 € sa nejaví ako neprimeraná vzhľadom na výšku uplatnenej istiny.

Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 213/2013-66 z 30. apríla 2013 bolo potvrdené uznesenie okresného súdu, ktorým po späťvzatí návrhu na zaplatenie rehabilitačného odškodnenia vo výške 995,82 € bolo konanie zastavené a ministerstvo bolo zaviazané nahradiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 354,84 €. Podľa názoru krajského súdu okresný súd správne rozhodol, keď navrhovateľovi priznal plnú náhradu trov právneho zastúpenia. Žiadne dôvody na aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 2 OSP nezistil. Prihliadol pritom na charakter sporu (rehabilitačné odškodnenie za nezákonné väznenie), ako aj výšku priznanej náhrady trov konania, ktorá sa vo vzťahu k výške istiny nejaví ako neprimeraná, resp. vyžadujúca uplatnenie moderačného práva podľa § 150 ods. 2 OSP.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 9 Co 259/2013-50 z 31. mája 2013 vyplýva, že ním bolo zmenené uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 81/2012-36 z 8. marca 2013 vo výroku o náhrade trov konania tak, že sa sťažovateľke náhrada trov konania nepriznáva. Uznesením okresného súdu bola sťažovateľke priznaná náhrada trov právneho zastúpenia v sume 72,69 €. Sťažovateľka sa domáhala zaplatenia istiny vo výške 3,87 € s prísl. ako náhrady trov trestného konania a výkonu trestu poručiteľa. Pred uskutočnením prvého pojednávania vzala žalobu späť v celom rozsahu, keďže ministerstvo jej oznámením zo 4. júna 2012 priznalo požadovanú sumu 3,87 €. Okresný súd preto konanie zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 2 OSP s tým, že z procesného hľadiska zavinielo zastavenie konania ministerstvo, ktoré žalobou uplatňovaný nárok uspokojilo až po podaní žaloby okresnému súdu, a preto priznal sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 72,69 €. Podľa názoru krajského súdu treba vychádzať z § 150 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo

znižiť. Toto ustanovenie je ustanovením s tzv. relatívne neurčitou hypotézou, ktorá ponecháva na zváženie súdu, či trovy konania sú voči uplatnenej pohľadávke neprimerané, a čo vôbec treba pod neprimeranosťou rozumieť. Zo skutkového stavu je zrejmé, že sťažovateľka vzala návrh na začatie konania v celom rozsahu späť pre správanie ministerstva. Vzhľadom na skutočnosť, že ministerstvo uspokojilo nárok až po podaní návrhu okresnému súdu, treba vychádzať z toho, že návrh na začatie konania bol podaný dôvodne. Preto podľa § 146 ods. 2 druhej vety OSP sťažovateľke vzniklo právo na náhradu trov konania zo strany ministerstva. Sťažovateľke vznikli trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 72,69 €. Keďže vzhľadom na § 200ea ods. 1 OSP išlo o drobný spor a uvedené trovy právneho zastúpenia boli voči pohľadávke, ktorú prevyšujú niekoľkonásobne, neprimerané, okresný súd rozhodol nesprávne, keď sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia priznal v uplatnenej výške a neaplikoval na vec § 150 ods. 2 OSP. Za drobný spor treba považovať konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, akým je nepochybne aj predmetné konanie. Sťažovateľka si v prípade úspechu v konaní uplatňovala náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby po 16,60 € (prevzatie a príprava zastúpenia, návrh na začatie konania a písomné podanie – návrh na zastavenie konania), ako aj trikrát režijný paušál po 7,63 € a 20 % dane z pridanej hodnoty, celkom 72,69 €. Z toho je zrejmé, že sťažovateľkou uplatnená výška náhrady trov zjavne prekračuje výšku uplatňovaného peňažného plnenia. Vzhľadom na § 150 ods. 2 OSP už len z tohto dôvodu možno považovať trovy konania voči pohľadávke za neprimerané. Takáto situácia nastáva evidentne vtedy, keď trovy konania v úhrne dosahujú vyššiu sumu než samotná uplatňovaná pohľadávka. Neprimeranosťou však nemožno rozumieť iba zjavný nepomer medzi výškou uplatňovanej drobnej pohľadávky a výškou trov konania, ale aj samotný vznik trov konania v prípadoch jednoduchých sporov.

Z nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 210/2013-28 zo 4. júla 2013 vyplýva, že ním bolo vyslovené porušenie práv brata sťažovateľky M. podľa čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 598/2012 s tým, že uznesenie z 30. novembra 2012 o nepriznaní náhrady trov konania bolo zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. V danej veci sa uplatňoval nárok na rehabilitačné odškodnenie v sume 27,66 €, pričom okresný súd po oznámení, že nárok bol uspokojený,

konanie zastavil a priznal náhradu trov v sume 72,69 €. Krajský súd však toto uznesenie zmenil tak, že náhradu trov nepriznal. Podľa názoru krajského súdu brat sťažovateľky M. nekonal hospodárne, keď nepodal spoločnú žalobu so svojimi súrodencami. Podľa názoru ústavného súdu ak krajský súd zmenil rozhodnutie okresného súdu a aplikáciou § 150 ods. 1 OSP nepriznal bratovi sťažovateľky náhradu trov konania, konal v rozpore so zákonom. S názorom krajského súdu, že išlo o nehospodárne konanie, keďže nebola podaná spoločná žaloba všetkých súrodencov, nemožno z hľadiska ústavnosti vo vzťahu ku konkrétnemu riešenému prípadu súhlasiť, a preto ho možno označiť za ústavne neudržateľný. Žiadne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku totiž neukladalo žalobcovi, ktorý mal voči žalovanému rovnaké nároky ako jeho súrodenci, aby ich spolu s nimi uplatňoval spoločnou žalobou. Je výlučne vecou slobodného rozhodnutia (vôle) žalobcu, akým spôsobom sa rozhodne uplatniť si svoje práva. Ústavný súd preto dospel k záveru, že hoci suma trov konania u sťažovateľa predstavuje bagateľnú čiastku, zo strany krajského súdu išlo o výklad hraničiaci so svojvôľou, ktorý je v rozpore s princípom materiálnej spravodlivosti.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd

právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu, resp. jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka je presvedčená, že jej mala byť priznaná ako úspešnej účastníčke náhrada trov konania.

Krajský súd v napadnutom uznesení zhrnul dôvody rozhodnutia okresného súdu, ako aj odvolacie dôvody ministerstva, uvádzajúc:

„Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že súd prvého stupňa zastavil konanie z dôvodu, že navrhovateľka podaním doručeným súdu prvého stupňa dňa 19. 03. 2013, zobrala pred začatím prvého pojednávania vo veci samej svoj návrh vo zvyšnej časti v celom rozsahu späť (po pripustení zmeny petitu návrhu predmetom konania suma 2,16 €, pozn. odvolacieho súdu). Ako dôvod späťvzatia uviedla, že rozhodnutím zo dňa 08. 03. 2013, sp. zn. 20173/2012-1531/11, jej odporca priznal zvyšok žalovanej čiastky vo výške 2,16 €. Z uvedeného je zrejmé, že navrhovateľka vzala návrh na začatie konania v celom rozsahu späť pre správanie sa odporcu. Vzhľadom na skutkový stav veci a na skutočnosť, že odporca uspokojil nárok navrhovateľky až po podaní návrhu na súd, má odvolací súd za to, že návrh na začatie konania bol podaný dôvodne. Preto podľa § 146 ods. 2 druhá veta O. s. p. vzniklo navrhovateľke právo na náhradu trov konania zo strany odporcu. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že navrhovateľka si uplatnila náhradu trov konania celkom vo výške 97,10 €. Zastávajúc názor, že predmetná právna vec napĺňa znaky drobného sporu podľa § 200ea O. s. p., prvostupňový súd uplatnené trovy právneho zastúpenia navrhovateľky znížil o jeden úkon právnej služby t. j. o sumu 24,33 €. Odvolací súd z nižšie popísaných dôvodov dospel k záveru, že nakoľko v prejednávanej veci ide o drobný spor (§ 200ea ods. 1 O. s. p.) a uvedené trovy právneho zastúpenia sú voči pohľadávke, ktorú prevyšujú niekoľkonásobne, neprimerané, nesprávny bol postup súdu prvého stupňa, keď navrhovateľke, v hoc v zníženej výške ako bola uplatnená, náhradu trov právneho zastúpenia priznal a neaplikoval na vec ustanovenie § 150 ods. 2 O. s. p.

Za drobný spor v zmysle ust. § 150 ods. 2 O. s. p. je nutné považovať konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (§ 200ea ods. 1 O. s. p.), akým je nepochybne aj predmetné konanie, kde sa navrhovateľka domáhala zaplattenia istiny vo výške 2,16 € titulom nároku na odškodnenie. Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľka si v prípade úspechu v konaní pred súdom prvého stupňa uplatňovala náhradu trov konania spočívajúcu v trovách právneho zastúpenia za štyri úkony právnej služby á 16,60 € (prevzatie a príprava

zastúpenia, návrh na začatie konanie, čiastočné späťvzatie návrhu na začatie konania, späťvzatie návrhu na začatie konania vo zvyšnej časti) + 3 x režijný paušál vo výške 7,63 € + 1 x režijný paušál vo výške 7,81 €, t. j. spolu vo výške 97,10 €. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že navrhovateľkou uplatnená výška náhrady trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia (97,10 €) zjavne prekračuje výšku uplatňovaného peňažného plnenia (2,16 €). Rovnako tak výška náhrady trov konania priznaná súdom prvého stupňa napadnutým rozhodnutím (72,87 €) celkom zjavne a značne prekračuje výšku uplatňovaného peňažného plnenia (2,16 €).

Ako bolo už vyššie uvedené, súhrnná suma trov konania (pred súdom prvého stupňa) by inak prevyšovala výšku samotnej uplatňovanej pohľadávky (pričom ide o tzv. drobný spor, § 200ea O. s. p.), a podľa názoru odvolacieho súdu, už len z toho dôvodu, že trovy konania by boli vyššie ako pohľadávka, možno v súdnej právnej veci trovy konania označiť voči pohľadávke za neprimerané. Z dikcie ust. § 150 ods. 2 O. s. p. plynie podmienka neprimeranosti trov voči pohľadávke v drobnom spore a takáto situácia nastáva zjavne vtedy, pokiaľ trovy konania v úhrne dosahujú vyššiu sumu než samotná uplatňovaná pohľadávka. Neprimeranosťou však nemožno rozumieť iba zjavný nepomer medzi výškou uplatňovanej drobnej pohľadávky a výškou trov konania, ale vôbec aj vznik trov konania, ktorých vznik vo vzťahu k jednoduchosti sporu je ako taký neprimeraný.“

Ústavný súd zastáva názor, že argumentáciu krajského súdu možno považovať za dostatočnú a presvedčivú. Nemožno teda dospieť k záveru, podľa ktorého by rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania malo byť arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Na uvedenom závere nič nemení okolnosť, že sťažovateľka je iného názoru. Jej odlišný právny názor totiž nemôže sám osebe bez ďalšieho zakladať porušenie práv podľa označených článkov listiny a dohovoru.

Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že v danej veci sa má postupovať v zmysle § 146 ods. 2 OSP, keďže zastavenie konania zavinielo nad akúkoľvek pochybnosť ministerstvo, ktoré o žiadosti o odškodnenie v zákonnej lehote nerozhodlo, čím vznikla na strane sťažovateľky nutnosť uplatniť nárok súdnou

cestou. Rovnako bolo nesporné, že šlo o drobný spor v zmysle § 200ea ods. 1 OSP. Sporná bola vo veci naproti tomu interpretácia a aplikácia § 150 ods. 2 OSP.

Podľa § 150 ods. 1 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Podľa § 150 ods. 2 OSP ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

Vo všeobecnosti platí, že rozhodovanie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom, alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013).

V § 150 ods. 1 OSP sa uvádzajú podľa názoru ústavného súdu dôvody hodné osobitného zreteľa skôr vo všeobecnej rovine s tým, že ustálenie konkrétnych dôvodov hodných osobitného zreteľa je vecou posúdenia súdu v tom-ktorom prípade. Napriek tomu je napríklad v tomto ustanovení konkretizované, že dôvodom hodným osobitného zreteľa je aj okolnosť, či úspešný účastník konania uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patrí. Naproti tomu § 150 ods. 2 OSP sa ukazujú byť odlišnej povahy v tom zmysle, že sa tu definuje konkrétny dôvod nepriznania, resp. zníženia náhrady trov. Tento dôvod spočíva v tom, že trovy konania sú v drobných sporoch neprimerané voči

pohľadávke. Zákon teda v tomto prípade označuje za dôvod moderácie (zmiernenia) výšky náhrady trov neprimeranosť výšky týchto trov.

Z pohľadu ústavného súdu treba považovať za rozhodujúce, že uplatňovaná výška náhrady trov konania (97,10 €) značne prekračuje výšku uplatňovaného peňažného plnenia pred všeobecným súdom (2,16 €). Ide o taký výrazný nepomer medzi uplatňovanou pohľadávkou a výškou náhrady trov, ktorý bez ohľadu na ďalšie faktory robí stanovisko krajského súdu dostatočne presvedčivým.

Vo všeobecnosti možno ešte uviesť, že treba súhlasiť s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého sú v danej veci splnené zákonné podmienky na postup podľa § 150 ods. 2 OSP, keďže konanie sa týka tzv. drobného sporu a trovy konania sú vo vzťahu k sťažovateľke neprimerané. Nepriznanie náhrady trov konania sťažovateľke podľa krajského súdu na základe § 150 ods. 2 OSP nemožno vnímať ako odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom, keď aplikovaním citovaného ustanovenia súd len využil platnú právnu úpravu.

Ústavný súd vyjadruje názor, že označené ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku je takým ustanovením, ktoré dáva relatívne široké medze pre sudcovské uváženie, resp. sudcovský zmysel pre spravodlivosť. Takúto povahu tohto ustanovenia zreteľne dokumentujú aj viaceré rozhodnutia krajského súdu, na ktoré sťažovateľka poukázala. Kým v niektorých sa dospieva k záveru o neprimeranosti výšky trov voči výške pohľadávky vždy vtedy, keď sú trovy vyššie ako pohľadávka (napr. aj v teraz skúmanej veci krajského súdu sp. zn. 9 Co 420/2013), v iných rozhodnutiach sa pre účely konkrétneho prípadu pripúšťa, aby boli trovy považované za primerané, i keď sú vyššie ako vo veci samej uplatňovaná pohľadávka (napr. vo veciach krajského súdu sp. zn. Co 434/2012, sp. zn. 5 Co 492/2012, sp. zn. 5 Co 259/2013).

Neprimeranosť výšky trov konania v porovnaní s výškou pohľadávky uplatňovanej v spore vo veci samej je v predmetnom prípade markantná, preto ústavný súd nezistil dôvod na to, aby zasiahol do voľného uváženia krajského súdu, ktoré rozhodne nevybočuje

zo zákonom stanoveného rámca vyplývajúceho z § 150 ods. 2 OSP. Treba tiež dodať, že hoci nepochybne bolo vecou slobodnej vôle sťažovateľky rozhodnúť sa, že viaceré nároky uplatňované voči rovnakému subjektu na základe rovnakých skutkových okolností uplatní vo viacerých samostatných žalobách, zároveň sťažovateľka musí znášať v súvislosti s náhradou trov konania prípadné možné následky vyplývajúce z takéhoto jej postupu vedúceho k uplatňovaniu drobných nárokov v zmysle § 200ea ods. 1 OSP.

Napokon ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 210/2013-28 zo 4. júla 2013 (vo veci brata sťažovateľky v obdobnej veci) nie je pri riešení danej veci bez ďalšieho aplikovateľný na prípad sťažovateľky. Je to dané skutočnosťou, že v prípade brata sťažovateľky nerozhodol krajský súd o nepriznaní náhrady trov konania na základe § 150 ods. 2 OSP pre bagateľnosť predmetu konania (ako to je v predmetnej veci), ale v zmysle § 150 ods. 1 OSP, teda z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Nález ústavného súdu preto celú vec analyzuje a posudzuje z pohľadu § 150 ods. 1 OSP, teda z odlišného pohľadu ako v predmetnej veci.

Rovnako tak samotné prijatie na ďalšie konanie sťažnosti dcéry sťažovateľky uznesením č. k. I. ÚS 759/2013-8 z 11. decembra 2013 samo osebe ešte neznamená, že sťažnosti musí byť v konečnom dôsledku vyhovené. V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na skutočnosť, že samotný senát I. ÚS po prijatí sťažnosti dcéry sťažovateľky na ďalšie konanie rozhodol uznesením č. k. I. ÚS 51/2014-7 z 5. februára 2014, ktorým odmietol sťažnosť R. H. založenú na analogickom skutkovom a právnom základe ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd ďalej dodáva, že nepochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dospieť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľa smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania. Vo všeobecnosti však platí, že nesprávne rozhodnutie o náhrade trov konania nemožno spravidla samo osebe kvalifikovať ako také pochybenie všeobecného súdu, ktoré by svojou intenzitou zakladalo možnosť vyslovenia porušenia

základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek výrazne sa môže účastníka konania dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného rozhodnutia vo výroku o trovách konania pristupuje iba celkom výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivé súdne konanie) extrémnym spôsobom alebo že bolo napadnutým rozhodnutím zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vo svojej podstate sťažovateľka namieta, že krajský súd jej nepriznal náhradu trov konania (právneho zastúpenia), ktorá podľa jeho vyčíslenia predstavuje 97,10 € (oprávnenosť výšky uplatnenej náhrady trov konania ústavný súd neposudzoval, pozn.). Vyčíslená suma trov konania zjavne nedosahuje ani trojnásobok minimálnej mzdy, teda sumy, ktorá je aj vo sfére všeobecného súdnictva považovaná za bagateľnú (pozri § 238 ods. 5 OSP, ktorý ustanovuje trojnásobok minimálnej mzdy ako podmienku prípustnosti dovolania proti právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu vo veciach týkajúcich sa peňažného plnenia).

Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že ak sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytnutie ústavnoprávnej ochrany sťažovateľovi prichádza do úvahy len v celkom mimoriadnych prípadoch, keď relevancia námietok sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému rozhodnutiu v kontexte posúdenia eventuálneho porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru umožňuje dospieť k záveru, ktorý odôvodňuje vyslovenie porušenia označených práv po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 358/09, IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011). V posudzovanej veci takúto intenzitu pochybenia zo strany najvyššieho súdu, ktorá by dosiahla ústavnoprávny rozmer, ústavný súd nezistil, čo taktiež zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2014